§16a-miljøgodkendelse til Ellesgård Kirkebyvej 39 3751 Østermarie

BORNHOLMS REGIONSKOMMUNE

Center for Miljø, Plan og Kultur, oktober 2026

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; oktober 2026
Sagsnummer:	26/13036
Udarbejdet af:	Center for Miljø, Plan og Kultur
Sagsbehandler:	Helle Thers/Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Ellesgård

Kirkebyvej 39, 3751 Østermarie

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16 a, stk. 2 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 2. oktober 2026.

DATABLAD

Titel:	§ 16 a tilladelse til Ellesgård
Tilladelsen omfatter:	Flexproduktion af smågrise og slagtesvin. Produktionsareal: 2.464 m^2 svinestalde.
Dato for tilladelse:	2. oktober 2026
Husdyrbrug:	Ellesgård, Kirkebyvej 39, 3751 Østermarie
Matrikelnummer og ejerlav:	22a Østermarie m.fl.
Ejendomsnummer (BFE):	8348128
CVR-/P-nummer:	27795560/1010775112
CHR-nummer:	93529
Ansøger og ejer:	Jacob Lodahl Svendsen
Kontaktoplysninger:	21468439; e-mail: js@ellesagro.dk
Konsulent:	Kirsten V. Kyndesen, Østdansk Landboforening, Sankt Mortens Gade 18, 3700 Rønne. kvk@ostdansk.dk.
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur, Skovløkken 4, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk; Hjemmeside: www.bornholm.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad ... **3**

Indholdsfortegnelse ... **4**

1 Resumé ... **6**

2 Tilladelsen med vilkår ... **7**

2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a ... 7

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion ... 8

2.3 Vilkår for driften ... 8

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald ... 12

2.5 Retsbeskyttelse og revurdering ... 12

2.6 Offentlighed ... 12

2.7 Klagevejledning ... 13

3 Beliggenhed og landskabelige forhold ... **14**

3.1 Bygninger og faste afstandskrav ... 14

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet ... 17

4 Husdyrproduktion ... **19**

4.1 Husdyrhold og staldanlæg ... 19

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning ... 21

5 Ressourceforbrug ... **23**

5.1 Foder og foderopbevaring ... 23

5.2 Vand ... 23

5.3 Energi ... 24

5.4 Diverse hjælpestoffer ... 25

6 Reststoffer ... **25**

6.1 Spildevand ... 25

6.2 Affald ... 26

7 Gener fra husdyrbruget ... **27**

7.1 Lugt ... 27

Støj og rystelser ... 30

7.2 Støv ... 30

7.3 Lys ... 31

7.4 Fluer og skadedyr ... 31

7.5 Transport ... 32

8 Ammoniaktab og naturpåvirkning ... **33**

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav ... 33

8.2 Påvirkning af naturområder 34
9 Mulige driftsforstyrrelser og uheld 38
10 Egenkontrol og dokumentation 41
11 Samlet vurdering 42
12 Bilag 42
Bilagsoversigt: 42
Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift, nudrift og 8 års drift 43
Bilag 2. Beregningspunkter for natur ved ansøgt drift på Ellesgård 44
Bilag 3. Beredskabsplan for Ellesgård 46
Bilag 4. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring og kommunens bemærkninger 48

1 RESUMÉ

Jacob Lodahl Svendsen ansøger hermed om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens §16a til godkendelse af griseproduktionen på ejendommen Ellesgård, Kirkebyvej 39, 3751 Østermarie.

På Ellesgård er der produktion af smågrise og slagtegrise. Den godkendte produktion er på 7.000 slagtegrise (12-107 kg) givet i henhold til anmeldelse om skift i dyretype i 2011.

Den eksisterende produktion ønskes godkendt efter stipladsmodellen. Der foretages ingen ændringer i staldanlægget.

Der ønskes mulighed for at benytte de eksisterende slagtegrisestalde til smågrise og der søges derfor en flexgruppe smågrise og slagtegrise for slagtegrisestaldene. Ved en flexgruppe beregnes udledning af lugt og ammoniak efter dyregruppen med den højeste udledning (worst case), hvilket er slagtegrisene. Anvendelse af staldene til smågrise fremfor slagtegrise vil således reducere udledningen fra staldene.

Det samlede produktionsareal udgør i alt 2.464 m^2. Arealet øges ikke i ansøgt drift.

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i 3 eksisterende gyllebeholdere på ejendommen. Alle beholdere forsynes med teltoverdækning i ansøgt drift.

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Der er foretaget beregninger der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende overholdes. Lugtudledningen fra staldanlægget øges ikke i ansøgt drift, idet der ikke foretages ændringer i staldanlægget. Gyllebeholderne forsynes med teltoverdækning hvilket vil reducere lugtudledningen fra disse. Denne effekt bliver ikke indregnet i beregningerne af lugt i ansøgningsprogrammet.

På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften samt at der ikke foretages ændringer i ansøgt drift, forventes produktionen ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Tilsvarende vurderes husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Der er foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Overdækningen af gyllebeholderne betyder at ammoniakudledning fra beholderne reduceres. Samlet reduceres ammoniakudledningen således i ansøgt drift.

På baggrund af at ammoniakemissionen fra produktionsanlæg og lagre samlet reduceres, vurderes det at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Dette krav er opfyldt idet der ikke foretages ændringer i staldsystemet. Overdækning af gyllebeholderne er med til at sikre at kravet er mere end opfyldt.

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet eller omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette kapitel beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 **Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a**

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har vurderet, at der i henhold til de gældende regler[1] kan meddeles tilladelse til den ansøgte svineproduktion på husdyrbruget Ellesgård, Kirkebyvej 39,3751 Østermarie, matr.nr. 22a Klemensker mfl.

Tilladelsen omfatter slagtesvin i eksisterende stalde. Der gives mulighed for en fleksibel produktion i slagtegrisestalden, hvor de enkelte staldafsnit kan anvendes til både smågrise og slagtegrise. Herved kan grisene overføres til slagtegrisestalden ved en lavere vægt, hvis produktionsforholdene tilsiger det. Formålet er at skabe større fleksibilitet i den fremtidige drift uden at ændre det eksisterende staldanlæg eller udvide produktionsarealet.

Der foretages ingen ændringer af staldanlægget. Det samlede produktionsareal udgør 2.464 m^2.

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m^2, er husdyrbruget omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra anlægget beregnes til beregnes til mere end 3.500 kg NH_3-N pr. år. Der er tale om et IE-brug, idet der er mere end 2.000 stipladser til slagtesvin. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med tilhørende bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering – se de følgende afsnit 3 - 12.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med de stillede vilkår i nedenstående Afsnit 2.3 og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH_3-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte svineproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Ellesgård (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

[1] Lovbekendtgørelse nr. nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) med senere ændringer og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

Bornholms Regionskommune har den 25. juni 2026 modtaget en ansøgning fra Jacob Svendsen om miljøgodkendelse efter de regler for miljøgodkendelse for produktionen på Ellesgård, Kirkebyvej 39, 3751 Østermarie. Ansøgningen er indgivet i henhold til § 16 a i husdyrbrugloven, og er indsendt gennem det digitale selvbetjeningssystem www.husdyrgodkendelse.dk med ansøgningsskema nr. 254112. Den 26. juni 2026 blev ansøgningen visiteret som fuldt oplyst. Kommunen har efterfølgende har afgjort sagen på baggrund af version 1 af ansøgningsskemaet.

Forhold til eksisterende produktion

På Ellesgård er der produktion af smågrise og slagtegrise i et staldanlæg med et produktionsareal på i alt 2.464 m^2.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Udover Ellesgård ejer og driver Jacob Lodahl Svendsen Risegård (Risevej 9, 3751 Østermarie) og Sandegård (Saltunavej 1, 3751 Østermarie).

På Risegård er der et sohold med produktion af smågrise og på Sandegård er der produktion af slagtegrise.

Ellesgård kan drives selvstændigt i forhold til de øvrige ejendomme, idet smågrisene kan indkøbes fremfor, overføres til eget sohold. De to ejendommene er placeret mellem 620 m og 1,8 km fra Ellesgård.

Et husdyrbrug er forureningsmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug, hvis afstanden mellem husdyrbrugene er mere end 100 m, og afstanden mellem husdyrbrugene er lig med eller kortere end 50 pct. af den ukorrigerede geneafstand for lugt til enkelt bolig. Denne beregnes til 122 m i Husdyrgodkendelse.dk og minimumsafstanden for forureningsmæssigt forbundet beregnes til 122 m.

Ellesgård er således ikke er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at Ellesgård vil kunne drives uafhængigt af de andre. Denne tilladelse omfatter derfor alene husdyrbruget på Ellesgård.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under ”kommunens vurdering” i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles pga. husdyrbrugets art eller beliggenhed.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

For at sikre at tilladelsens vilkår efterleves, stiller Bornholms Regionskommune vilkår om, at virksomhedens ansatte skal være bekendt med vilkårene.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om eventuelle planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelses vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til tilsynsmyndigheden inden gennemførelsen. Tilsynsmyndigheden vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m^2, staldtyper/-systemer, dyretyper

6. Husdyrbrugets stalde og produktionsarealer skal indrettes i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m^2)
Smågrisestald 1	Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	450
Smågrisestald 2	Flexgruppe Smågrise og Slagtegrise	50-75% fast gulv	488
Slagtegrisstald 1	Flexgruppe Smågrise og Slagtegrise	50-75% fast gulv	387
Slagtegrisstald 2	Slagtegrise	Drænet gulv + spalter (33% / 67%)	346
Slagtegrisstald 3	Flexgruppe Smågrise og Slagtegrise	25-49% fast gulv	264
Slagtegrisstald 4	Flexgruppe Smågrise og Slagtegrise	25-49% fast gulv	529

2.3.4 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper, og m^2 overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m^2)
Gyllebeholder 1	Flydende	Teltoverdækning	296
Gyllebeholder 2	Flydende	Teltoverdækning	315
Gyllebeholder 3	Flydende	Teltoverdækning	516

2.3.5 **Håndtering af husdyrgødning**

8. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
9. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: internt regnskab fra driften, som dokumenterer flytning/udbringning af gylle, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.6 **Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST´s teknologiliste)**

Teltoverdækning

10. Gyllebeholderne skal være forsynet med fastoverdækning i form af teltoverdækning.
11. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle
12. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
13. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Bornholms Regionskommune skal straks underrettes herom.

Egenkontrol

14. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med fast overdækning, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i perioden mellem to samlede miljøtilsyn og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
15. Rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Fastoverdækning på fortanke

16. Ejendommens fortanke til gylletankene skal være overdækket med betonlåg.

2.3.7 **Affald**

17. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
18. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
19. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.8 **Oplag af olie**

20. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
21. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
22. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
23. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.9 **Lugt - vilkår**

24. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

25. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.10 **Støj**

26. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

2.3.11 **Støv**

27. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.3.12 **Lys**

28. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

2.3.13 **Skadedyr**

29. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på ejendommen som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk).

30. Ved eventuelle fluegener hos naboer skal bekæmpelse foretages på tilsynsmyndighedens forlangende og efter en forudgående godkendt plan.

31. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levemuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.14 **Uheld og risici**

32. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.

33. Der skal foreligge en beredskabsplan for Ellesgård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.

34. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.3.15 Miljøledelse

35. Der skal indføres miljøledelse på ejendommen efter miljøstyrelsens vejledning "Miljøledelse for husdyrbrug".

2.3.16 Ophør

36. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 2. oktober 2032), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne tilladelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når byggeriet er afsluttet inden fristens udløb.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 %. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 2. oktober 2034.

Tilladelser efter § 16 a skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til gældende husdyrbruglovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 3. august 2026 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Ellesgård. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 3. august til 17. august 2026 ved annoncering på www.bornholm.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen henvendelser.

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Ellesgård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i

www.husdyrgodkendelse.dk til 832 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra 19. august 2026 frem til og med den 30. september 2026 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog 2 skriftlige bemærkninger til forslaget om §16a-miljøgodkendelse til Ellesgård.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 2. oktober 2026 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.bornholm.dk

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald samt Styrelsen for Patientsikkerhed. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 30. oktober 2026, dvs. 4 uger fra den 2. oktober 2026, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen via klageportalen for Nævnenes Hus, inden klagefristen udløber. Yderligere klagevejledning og links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet. Disse links fører dig til klageportalen, som du logger på med NemID. Du kan også tilgå klageportalen fra www.borger.dk eller www.virk.dk. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes det ansøgte set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

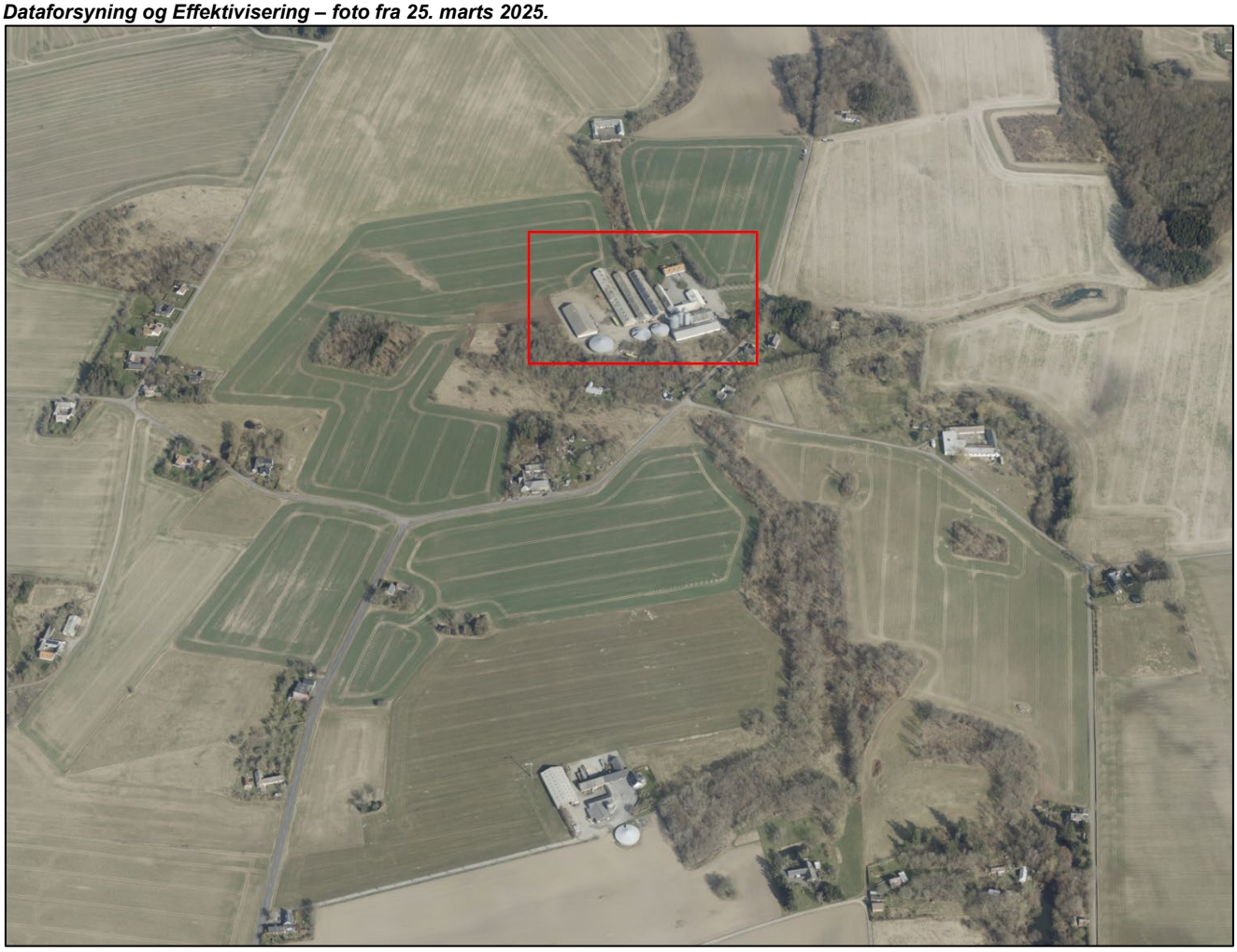
Bygningssættet på ejendommen består af et stuehus placeret mod nord i forhold til det oprindelige staldanlæg. Produktionsanlægget er efterfølgende udvidet med 3 parallelle stalde mod vest og gyllebeholdere og kornsiloer mod syd. Staldanlægget har oprindeligt været indrettet til sohold, men i 2011 blev staldene ændret til udelukkende at omfatte produktion af smågrise og slagtegrise. Samtidig med denne ændring blev et par staldafsnit taget ud af drift.

Der foretages ingen udvendige eller indvendige ændringer af bygningerne.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Ellesgård

Figur 2. Skråfoto Ellesgård med omgivelser (Ellesgård er placeret i rød firkant). Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 25. marts 2025.

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Ellesgård ligger i landzone og uden for eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde. Ejendommen ligger desuden ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Afstanden til disse områder er desuden mere end 500 m.

Nærmeste byzone er Østermarie ca. 1,7 km mod sydvest. Nærmeste sommerhusområde er ved Bølshavn ca. 2,7 km mod øst. Nærmeste afgrænsede byzone er ved Syd for Østermarie ca. 2,0 km mod syd.

Der er placeret en række enkeltbeboelser syd, sydøst for staldanlægget. Ansøger ejer en af enkeltbeboelserne og derfor er der ikke tale om en samlet bebyggelse.

Nærmeste enkeltbeboelse, der ikke er et landbrug og ikke er ejet af ansøger er Kirkebyvej 46 beliggende ca. 98 m fra nærmeste stald.

Grænsen for Natura 2000-området "Randkløve Skår" ligger ca. 1.221 m nord for Ellesgård. Inden for området findes ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev beliggende ca. 4,4 km sydvest for staldanlægget.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående, er foretaget til nærmeste staldafsnit. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur opmålt.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde **(Østermarie)**	Ca.1.687 m	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. **(Plan 000.R.29 Landskab oven for Ypnasted)**	Ca. 2,8 km	50 m
Nabobeboelse **(Kirkebyvej 46)**	Ca. 98 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder **(Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området Randkløve Skår)**	Ca. 1.223 m	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder **(Beskyttet overdrev ved Risen)**	Ca. 4,4 km	10 m

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 238 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 2,0 km	50 m
Vandløb og dræn	Ca. 45 m til vandløb	15 m (100 m*)
Søer > 100 m^2	Ca. 2 m	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	Ca. 90 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>500 m	25 m
Beboelse på ejendommen	Ca. 23 m	15 m
Naboskel	96 m (46 m gyllebeholder)	30 m

** Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m^2.*

Der er tale om eksisterende staldanlæg, hvor der ikke opføres eller ændres på bygningssættet. Alle afstandskrav er opfyldt.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Området omkring Ellesgård er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2020 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Ellesgård ligger uden for arealer, som i kommuneplan 2020 er udpeget som kulturmiljøområde, geologisk interesseområde eller til formål knyttet til rekreation og fritid.

Nærmeste naturområde er en beskyttet sø placeret umiddelbart nord for staldene. Inden for en radius af ca. 1 km m er der registreret i alt 22 søer og et beskyttet vandløb.
Indenfor 1 km fra staldanlægget er der placeret en eng samt 10 skove udpeget med gammel skovjordbund. Nærmeste udpegede skov er placeret 58 m mod sydvest.

Der er udpeget 10 lavbundsområder indenfor 1.000 m af staldanlægget. Det nærmeste område er placeret ca. 132 m sydøst for anlægget.

Staldanlægget er placeret uden for beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste…	Afstand fra nærmeste staldbygning	Berøres Ellesgård?
Skovbyggelinje (300 m)	Ca. 1,2 km	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	Ca. 276 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	Ca. 1,3 km	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m)	Ca. 6,0 km	Nej
Kirkebyggelinje	Ca. 1,9 km	Nej
Vejbyggelinje	Ca. 885 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	Ca. 1,2 km	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	Ca. 2 m (sø)	Nej
Lavbundsområder	Ca. 132 m	Nej
Fredede områder	Ca. 1,2 km	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret)	Ca. 4 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Ellesgård ligger ud til Kirkebyvej, som er offentlig vej. Ejendommen fremstår som en samlet og harmonisk landbrugsejendom, hvor stuehuset er placeret øst for produktionsbygningerne med en nordvendt have. Mod syd er ejendommen omgivet af beplantning, som medvirker til at afskærme produktionsanlægget og indpasse ejendommen i det omgivende landskab.
Nord og vest for ejendommen ligger åbne landbrugsarealer, som strækker sig mod Risevej. Området omkring Ellesgård har karakter af et typisk landbrugslandskab, hvor åbne dyrkede marker i kombination med spredte mindre skovområder, beplantninger og levende hegn skaber et varieret landskabsbillede.
Der sker med det ansøgte ingen bygningsmæssige ændringer eller etablering af nye anlæg på Ellesgård. Husdyrbrugets eksisterende bygningsmasse og fremtræden i landskabet ændres således ikke som følge af godkendelsen.
Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at det ansøgte ikke vil medføre en ændret påvirkning af de landskabelige forhold. Ejendommen vil fortsat fremstå som en samlet landbrugsejendom, der med sin eksisterende placering, bygningsstruktur og omgivende beplantning indgår naturligt i områdets landbrugslandskab.

Figur 3. Ellesgård set fra Kirkebyvej i vestlig retning. Cowi Gadefoto 24. juni 2026.

Figur 4. Ellesgård set fra Risevej i østlig retning. Cowi Gadefoto 24. juni 2026.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Ellesgård er i henhold til Kommuneplan 2020 placeret i landzone og i et område, som er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde.

Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed.

Regionskommunen vurderer, at alle afstandskrav til vandforsyning, vandløb og søer, vej og naboskel m.v. i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette kapitel beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning samt produktion og håndtering af husdyrgødning.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Ellesgård er indrettet til produktion af smågrise og slagtegrise. Der foretages ingen ændringer i forhold til nuværende drift.

Smågrisene indsættes i smågrisestald 1 og 2 og overføres efterfølgende til slagtegrisestaldene. Smågrisestald 1 er en traditionel to-klimastald og herfra flyttes grisene videre ved ca. 30 kg. Fra smågrisestald 2 kan grisene opnå en højere vægt inden overførsel og stalden er derfor indsat med en flexgruppe bestående af slagtesvin og smågrise.

Slagtegrisestaldene er alle med undtagelse af en enkelt indrettet med delvis fast gulv. I ansøgt drift ønskes der mulighed for at benytte disse staldafsnit til både slagtegrise og smågrise. Dette for at have mulighed for at reducere belægningsgraden i smågrisestaldene både på Ellesgård og i smågrisestaldene i forbindelse med ansøgers sohold placeret på anden ejendom.

Figur 5 Anlægget på Ellesgård

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning, som fx gange og krybber. Udleveringsrum, drivgange og udleveringsramper, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

I denne ansøgning er kun gangarealer fratrukket, idet der ønskes mulighed for fleksibilitet i forbindelse med udskiftning af krybber mv.

Beregningen af produktionsarealerne fremgår af bilag 1.

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH_3-N effekt)	Stald-størrelse* (m^2)	Produktions-areal (m^2)	Produktions-areal andel
Smågrisestald 1	Toklimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	606	450	74,3
Smågrisestald 2	50-75% fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	653	488	74,7
Slagtegrisestald 1	50-75% fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	438	387	88,4
Slagtegrisestald 2	Drænet gulv + spalter (33% / 67%)	Slagtesvin	÷	380	346	91,1
Slagtegrisestald 3	25-49% fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	305	264	86,6

Slagtegrisestald 4	25-49% fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	577	529	91,7
I alt				**2.959**	**2.464**	

Tabel 5. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8 års drift.

Staldafsnit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype og dyretype	**Staldstørrelse* (m^2)**	**Produktionsareal (m^2)**	**Staldafsnit, staldtype og dyretype**	**Staldstørrelse* (m^2)**	**Produktionsareal (m^2)**
Smågrisestald 1	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	606	450	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	606	450
Smågrisestald 2	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise. 50-75% fast gulv	653	488	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise. 50-75% fast gulv	653	488
Slagtegrisestald 1	Slagtesvin. 50-75% fast gulv	438	387	Slagtesvin. 50-75% fast gulv	438	387
Slagtegrisestald 2	Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33% / 67%)	380	346	Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33% / 67%)	380	346
Slagtegrisestald 3	Slagtesvin. 25-49% fast gulv	305	264	Slagtesvin. 25-49% fast gulv	305	264
Slagtegrisestald 4	Slagtesvin. 25-49% fast gulv	577	529	Slagtesvin. 25-49% fast gulv	577	529
	I alt	**2.959**	**2.464**		**2.959**	**2.464**

**Tal for staldstørrelse er angivet som indsendt i bilag til ansøgning. Disse afviger fra tal i den elektroniske ansøgning, men tallene i bilaget anses for mere præcise. Tallene for produktionsareal, som er det betydende i ansøgningen, er ens i bilaget og i den elektroniske ansøgning.*

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal samt dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Ellesgård udleveringsrampe og drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsareal, staldtype og dyretype.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

På Ellesgård forefindes 3 gyllebeholdere samt én fortank.

Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

Tabel 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Ellesgård

Lager	Kapacitet (m^3)	Overfladeareal (m^2)	Overdækning
Gyllebeholder 1	1.165	296	Teltoverdækning
Gyllebeholder 2	1.215	315	Teltoverdækning
Gyllebeholder 3	2.058	516	Teltoverdækning
I alt	**4.438**	**1.127**	

Den samlede opbevaringskapacitet til rådighed for produktionen på Ellesgård udgør i alt ca. 4.438 m^3.

Den samlede gødningsproduktion på Ellesgård ligger på ca. 4.600 tons pr. år inkl. normtal for regnvand og vaskevand.

Den samlede kapacitet i beholderne svarer i alt til ca. 11,6 måneders opbevaring.

Opbevaringskapaciteten er reelt større, idet beholderne er overdækket og regnvand derfor kan fraregnes.

På ejers øvrige ejendomme er der opbevaringskapacitet svarende til den forventede produktion på ejendommene. Der vil som udgangspunkt være mulighed for at flytte gylle mellem beholdere, hvis der er behov for dette.

Kravet i husdyrgødningsbekendtgørelsen om min. 9 måneders opbevaring er opfyldt.

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet.

BAT husdyrgødning

- Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel/afhentning af gylle
- Tankene er tilmeld de lovpligtige regelmæssige eftersyn.
- Husdyrgødning udbringes i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Hertil kommer at omrøring minimeres samt at flydelag lag sikres/ etablering af teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er regionskommunens vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for opbevaringskapaciteten på Ellesgård og sikret, at der kan opbevares op til 9 måneders gødningsproduktion på bedriften.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Foder opbevares i foderlade og i kornsiloer. Der foretages ingen ændringer i ansøgt drift.

Foderet hjemmeblandes på basis af korn, soja og vitamin/mineralmix.

Det årlige foderforbrug ligger på ca. 1.700 tons. Foderet udfodres som tørfoder og vådfoder. Der anvendes fasefodring med forskellige blandinger til smågrise og slagtegrise.

Foderplaner/foderstrategi revideres årligt eller efter behov for at sikre at den mest optimale fodring. Foderforbruget registreres løbende og opgøres 4 gange årligt i forbindelse med udarbejdelse af effektivitetskontrol. Foderets indhold af råprotein og fosfor følger de gældende normer.

BAT

Med den nye husdyrbruglov indføres stipladsmodellen. I stipladsmodellen inddrages den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødningsoverfladerne, da ammoniakemissionen i højere grad afhænger af produktionsarealets størrelse end af det årligt producerede antal dyr. Dermed er ammoniakemissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivitetsudsving. Stipladsmodellen anvendes både i forhold til fast og flydende gødning, og også lugtemissionerne fastsættes med udgangspunkt i overfladearealerne. Der indgår tillige en model for emissioner fra gødningslagre baseret på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, bliver i stipladsmodellen i stedet for fastsat som en emission pr. m^2 produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dermed er den fodringsmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at foderhåndtering som beskrevet ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

5.2 Vand

Beskrivelse

Ejendommen har offentlig vand. Der foretages ingen ændringer i ansøgt drift.

Hovedparten af vandforbruget går til drikkevand til dyrene, mens den resterende del går til vask af staldanlæg og til overbrusning. Vandforbruget følges løbende og opgøres en gang årligt.

Det årlige vandforbrug ligger på ca. 4.850 m^3.

Drikkesystemerne i staldene er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Overbrusning anvendes til køling i varme perioder. Hyppighed og varighed af overbrusningen afpasses løbende til temperaturen. Staldene iblødsættes inden vask foretages med højtryksrenser. Vandforbruget vil følges løbende med henblik på at identificere eventuelle defekter og forebygge spild.

BAT
Ejendommens vandforbrug går primært til drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er anvendelse højtryksrensning til vask af stalde, og valg af udstyr, der er tilpasset den aktuelle dyretype, placering af drikkenipler er placeret over trug. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for vandforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 **Energi**

Beskrivelse

Der anvendes energi til ventilation, belysning, varmelamper, fodring, pumpning af gylle. Ventilation er den væsentligste post i forhold til elforbrug. Der foretages ingen ændringer i ansøgt drift.

Det årlige energiforbrug ligger på ca. 165.000 kWh. Der anvendes olie til varmekanon i forbindelse med udtørring af stald efter vask i vinterperioden. Dette udgør ca. 2.000 l pr. år. Herudover anvendes dieselolie i forbindelse med markdrift.

Elforbruget følges løbende og opgøres en gang årligt.

Ventilationsanlægget bliver dimensioneret efter staldenes belægningsgrad og styret automatisk efter temperaturen. Anlægget rengøres og efterses inden indsættelse af et nyt hold grise for at sikre et minimalt energiforbrug og optimal ydelse. Ved strømsvigt eller forhøjede temperaturer i stalden aktiveres nød opluk og der gives en alarm.

Ventilationen er som udgangspunkt udskiftet med nyeste type lavenergi. Ved behov for udskiftning af ventilatorer opsættes lavenergitypen. Al belysning er som udgangspunkt energibesparende LED.

Solceller er opsat til supplerende produktion af energi til brug i staldanlægget.

BAT
BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er etablering lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer og temperatur styring. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for elforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektiv energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Der opbevares olie på ejendommen. Olietanke er placeret i maskinhal og i mellemgang ved stald. Beholderne står på fastbund uden afløb.

Rengørings- og desinfektionsmidler opbevares på lager i mellemgang.

Veterinærmedicin opbevares i forrum og i mellemgang.

Kommunens bemærkninger og vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

I dette kapitel beskrives og vurderes de forventede reststoffer fra produktionen i form af spildevand og affald.

6.1 Spildevand

Beskrivelse

Der er indrettet toilet og bad i forbindelse med forrum. Spildevandet herfra ledes til septiktank.

Staldene er opdelt i sektioner, der vaskes efter hvert hold grise. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg etc. Al vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder.

Den årlige spildevandsmængde fra produktionen anslås til ca. 500 m^3

Kommunens bemærkninger og vurdering

Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen og Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne spildevandshåndtering ikke vil medføre væsentlig miljøpåvirkning.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand.

6.2 Affald

Beskrivelse

Alt affald bortskaffes efter BOFA´s affaldsregulativ. Medicinrester samt evt. kemikalieaffald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA SecAnim Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne. Dødeligheden forventes at ligge på 3% blandt smågrisene og slagtegrisene.

Afhentningspladsen er placeret i forbindelse med privatvejen. Her er der etableret en plads med overdækning. Pladsen er indrettet efter de gældende regler på området. Afskærmningen er synligt fra offentlig vej.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Ellesgård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om bortskaffelse og dokumentation for aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette kapitel beskrives og vurderes de mulige gener som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter i husdyrbrugets omgivelser forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

Lugt fra staldanlægget øges ikke i ansøgt drift.
I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og til nærmeste enkeltbeboelse, byzone og nærmeste samlede bebyggelse og lokalplan overholdes.
Beregninger foretaget i ansøgningsskemaet ses i nedenstående tabel.

Tabel 7. Resultat af lugtberegning fra ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Kirkebyvej 33	0	NY	243,5	194,8	297,6	Ja
Kirkebyvej 35	0	NY	243,5	194,8	150,2	Nej
Kirkebyvej 37	0	NY	243,5	194,8	163	Nej
Kirkebyvej 41	0	NY	243,5	243,5	275,3	Ja
Kirkebyvej 42	0	NY	243,5	194,8	178,7	Nej
Kirkebyvej 44	0	NY	243,5	194,8	154,3	Nej
Kirkebyvej 46	0	NY	243,5	201,1	148,7	Nej
Kirkebyvej 50	0	NY	243,5	243,5	217,7	Nej
Kommuneplan Ypnasted	0	NY	520,6	520,6	1856,5	Ja
Lokalplan Ypnasted	0	NY	520,6	520,6	1867,4	Ja
Østermarie syd	0	NY	520,6	468,5	2097,2	Ja
Sommerhusområde Bølshavn	0	NY	688,4	688,4	2791,7	Ja
Østermarie	0	NY	688,4	654	1733,4	Ja

Enkeltbeboelser er ejendomme uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger. Der er beregnet til nærmeste enkeltbeboelser til staldanlægget.

Til nærmeste enkeltbeboelse skal der være min. 243 m ukorrigeret og 194 m korrigeret beregnet efter Ny lugtmodel. Systemet foretager en korrektion i forhold til vindretning, hvis staldanlægget er placeret nord for omboende i intervallet 300° til 60°. Her vil der samlet være færrest lugtgener for naboer.

Geneafstanden beregnes efter både Miljøstyrelsens lugtmodel "NY" og efter FMK-modellen og det er den længste af to geneafstande er afgørende og angives i tabellen. Nærmeste enkeltbeboelse er Kirkebyvejen 46, som er placeret ca. 149 m fra lugtcentrum. Lugtgenekravet er dermed ikke umiddelbart opfyldt til beboelsen.

Geneniveauet kan fraviges, hvis den vægtede gennemsnitsafstand til enkeltbeboelsen, er mere end 50 % af den beregnede geneafstand for alle kombinationer af staldafsnit på husdyrbruget, og hvis lugtemissionen samtidig ikke forøges. Den vægtede gennemsnitsafstand til beboelsen er 148,7 m og dette er mere end 50% af den beregnede geneafstand (201,1 m x 50%) 100,55 m korrigeret og (243,5 m x 50%) 121,75 m ukorrigeret. Der foretages ikke ændringer i staldsystemet og lugtemissionen forøges derfor ikke.

Til nærmeste samlede bebyggelse eller lokalplan i landzone skal der være minimum ca. 520,6 m ukorrigeret og 468,5 m korrigeret. Nærmeste samlede bebyggelse er ved Østermarie syd og nærmeste lokalplan er ved Ypnasted. Der er ca. 2.097 m til Østermarie syd og ca. 1.856 m til Ypnasted fra lugtcentrum. Lugtgenekravet til samlet bebyggelse/lokalplan er dermed opfyldt.

Der er placeret en række enkeltbeboelser tæt på staldanlægget. Der er ikke tale om en samlet bebyggelse, idet en samlet bebyggelse defineres som, at der indenfor en afstand på 200 m fra en enkeltbeboelse, skal være placeret flere end 6 beboelsesbygninger, dvs. mindst 7 andre beboelsesbygninger. Der skal således være minimum 8 beboelsesbygninger i alt for at der er tale om en samlet bebyggelse. Beboelserne skal være uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger. Der er placeret 8 enkeltbeboelser og den ene er ejet af ansøger.

Nærmeste byzone eller fremtidige byzone er Østermarie. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum ca. 688 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum til byzonen er ca. 2.097 m. Nærmeste sommerhusområde er ved Bølshavn i en afstand af ca. 2.791 m. Lugtgenekravet til byzone og sommerhusområde er dermed opfyldt.

Der er ikke placeret andre husdyrbrug indenfor 100 m fra enkeltbeboelsen og 300 m fra byzone og der skal derfor ikke indregnes en kumulativ effekt.

På nedenstående figur er angivet placering af nærmeste enkeltbeboelser. Byzone, sommerhusområde og samlet bebyggelse er placeret mere end 2,5 km fra Ellesgård og derfor ikke medtaget på kortet.

Figur 6. Beliggenhed af de nærmeste enkeltboliger.

Ansøger oplyser, at svineri i stierne søges elimineret ved optimal styring af ventilationsanlæg og brug af overbrusningsanlæg. Hvis der forekommer svineri i stier med fast gulv, skrabes de rene med henblik på at sikre lavest mulige ammoniak- og lugtemission.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Som det fremgår af tabel 7 og ovenstående beregninger, er lugtgenekravene til samlet bebyggelse, lokalplanlagt område, byzone og sommerhusområde overholdt.

For nærmeste enkeltbeboelse, Kirkebyvejen 46, er den beregnede geneafstand ikke umiddelbart overholdt. Kommunen vurderer imidlertid, at betingelserne for at fravige geneniveauet efter 50 %-reglen er opfyldt, idet den vægtede gennemsnitsafstand er større end 50 % af den beregnede geneafstand, samtidig med at lugtemissionen ikke forøges.

Kommunen vurderer på den baggrund samlet, at det ansøgte overholder beskyttelsesniveauet for lugt, og at husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige lugtgener for de omkringboende.

Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige lugtgener, som ikke kunne forudses på baggrund af de foreliggende lugtberegninger, er der stillet vilkår om mulighed for at kræve relevante tiltag til begrænsning af generne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om staldsystemer, og om at holde god staldhygiejne, samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

Støj og rystelser

Beskrivelse

Der sker ingen ændring i ansøgt drift.
Vedvarende støj kan forekomme fra ventilationsanlægget. Ventilatorer udskiftes løbende til nye støjsvage motorer.
Regelmæssig kontrol, rengøring og vedligeholdelse af ventilatorerne vil mindske unødig støj.

Periodisk støj kan forekomme ved foderfremstilling, pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Foderfremstilling finder sted i foderrum og vil ikke give væsentlige støjgener udenfor matriklen.

Transport med køretøjer til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder hovedsageligt inden for normal arbejdstid.

Se yderligere beskrivelse af transport til og fra ejendommen i afsnit om transport.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Ellesgård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der vil dog kunne forekomme støj fra transport. Trafikken til og fra Ellesgård foregår via Kirkebyvej, og forekommer primært inden for normal arbejdstid.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil udgøre et væsentligt problem for omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, idet de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Produktionen forventes ikke at give anledning til rystelser, som kan være til gene for omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.2 Støv

Beskrivelse

Der vil ikke forekomme væsentlige støvgener fra håndtering af foder, idet det foregår i et lukket system.

Der kan forekomme lokale støvgener i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Ellesgård ved at opbevare strøelsen på fast bund, indendørs og tørt.

Der foretages ingen ændringer i ansøgt drift.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling i forbindelse med produktionen. Egentlig risiko for støvgener i forbindelse med produktionen vurderes kun at forekomme ved

kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt, at støv kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen herunder transport kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.3 Lys

Beskrivelse

Der kan der være lys i staldene indenfor normal arbejdstid samt i det nødvendige tidsrum for at sikre den lovpligtige lysmængde til dyrene i min. 8 timer pr. dag.

Der er udendørsbelysning ved forrum.

Der sker ingen ændringer i forhold til nudrift.

Ellesgård ligger med ca. 98 m's afstand til nabobeboelser. Nabobeboelsernes placering i forhold til staldene og skov/beplantning ved staldanlægget betyder, at belysningen på ejendommen ikke giver anledning til gene for naboerne.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring staldene ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden. For at sikre, at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende lysgener.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lys.

7.4 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.
Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.
Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer repareres med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.
Der foretages faste rutiner vedrørende fluebekæmpelse. Der bruges rovfluer og ved behov kan der anvendes kemisk fluebekæmpelse.

I relation til rottebekæmpelse er der en fast aftale med firmaet Ewers.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og eventuelt bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå væsentlige fluegener

eller problemer med rotter. For at sikre at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende skadedyrsbekæmpelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.5 Transport

Der sker ingen ændringer i ansøgt drift.

Der er ingen intern transport på Ellesgård. Foder transporteres i et lukket system.

Der er transport til og fra Ellesgård i form af levering af foder til ejendommen, transport af smågrise til ejendommen, afhentning af dyr til slagteri og til destruktion samt transport af gylle til udbringning.

Transport foregår primært inden for normal arbejdstid.

Der leveres i gennemsnit 1 læs smågrise til ejendommen hver uge og der afhentes i gennemsnit 1 læs slagtegrise til slagteriet pr. uge. Transporterne sker med lastbil i tidsrummet fra kl. 6 til 16.

Der afhentes døde dyr ca. 1-2 gange pr. uge, dette udgør ca. 78 transporter årligt, normalt mellem kl. 8 og 16.

Der køres korn og der leveres soja og mineraler til ejendommen. Disse transporter forventes at udgøre i alt ca. 75 læs pr. år fordelt på 63 læs korn og 12 transporter af soja og mineraler.

Øvrige transporter herunder strøelse og rengøringsmidler udgør 2 transporter pr. år.

Udbringning af gylle udgør ca. 155 læs pr. år.

Opgørelse af transporter på Ellesgård kan ses i tabellen herunder.

Tabel 8 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Ellesgård.

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Dyr til ejendommen	52
Dyr fra ejendommen	52
Afhentning af døde dyr til DAKA	78
Foder	75
Gylle	155
Øvrige	2
Total	**414**

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget til og fra Ellesgård, som sker ad Kirkebyvej, og primært inden for normal arbejdstid kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

Ammoniakemission fra anlægget

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

Tabel 9. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på Ellegård

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH_3-N/år)				
Drift	**Staldafsnit**	**Lagre**	**I alt**	**Meremission efter udvidelse**
Ansøgt drift	3.779,5	225,4	4.004,9	-225,3 (nudrift) -225,3 (8-års drift)
Lovlig nudrift	3.779,5	450,7	4.230,2	-
8-års drift	3.779,5	450,7	4.230,2	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH_3-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m^2 og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

Der er ikke tidligere fastsat krav til BAT for produktionen på Ellesgård. Derfor beregnes emissionsfaktorer ud fra for eksisterende staldafsnit. For gyllebeholdere beregnes BAT ud fra eksisterende opbevaringsanlæg.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. Krav til gødningslagre er opgjort i tabellen herunder.

Tabel 10. Vejledende BAT-krav ved ansøgt drift

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m2)	BAT-krav/m2 (kg NH3-N)	BAT-krav (kg NH3-N)
Smågrisestald 1	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit	450	0,56	252,0
Smågrisestald 2	Flexgruppe. Slagtesvin og smågrise. 50-75% fast gulv	Eksisterende staldafsnit	488	1,40	683,2
Slagtegrisestald 1	Flexgruppe. Slagtesvin og smågrise. 50-75% fast gulv	Eksisterende staldafsnit	387	1,40	541,8

Slagtegrisestald 2	Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33% / 67%)	Eksisterende staldafsnit	346	2,30	795,8
Slagtegrisestald 3	Flexgruppe. Slagtesvin og smågrise. 25-49% fast gulv	Eksisterende staldafsnit	264	1,90	501,6
Slagtegrisestald 4	Flexgruppe. Slagtesvin og smågrise. 25-49% fast gulv	Eksisterende staldafsnit	529	1,90	1.005,1
Gyllebeholder 1	Flydende gødning	Eksisterende gødningsopbevaringsanlæg	296	0,40	118,5
Gyllebeholder 2	Flydende gødning	Eksisterende gødningsopbevaringsanlæg	315	0,40	125,9
Gyllebeholder 3	Flydende gødning	Eksisterende gødningsopbevaringsanlæg	516	0,40	206,3
I alt			**2.464 + 1.127**		**3.779,5 + 450,8 = 4.230**

BAT-kravet beregnes til 4.230 kg NH_3-N pr. år og den faktiske emission er 4.005 kg NH_3-N pr. år. BAT-kravet opfyldes således med 225 kg NH_3-N pr. år udover kravet, idet gyllebeholderne alle er overdækket.

Kommunens vurdering

Da der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH3-N pr. år, skal ammoniakemissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).
BAT-kravet beregnes for de enkelte staldafsnit på baggrund af produktionsarealets størrelse, dyretype og staldsystem. Der er ikke tidligere fastsat BAT-krav for produktionen på Ellesgård, og BAT-kravet for de eksisterende staldafsnit er derfor beregnet ud fra emissionsfaktorerne for eksisterende stalde.
Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af husdyrbrugets samlede BAT-krav indgår opbevaringsanlæggene derfor med en emission svarende til den beregnede faktiske emission.
For den ansøgte produktion er det samlede BAT-krav beregnet til 4.230 kg NH3-N pr. år. Den faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget er beregnet til 4.005 kg NH3-N pr. år. Den faktiske emission ligger dermed 225 kg NH3-N pr. år under BAT-kravet.
BAT-kravet er blandt andet opfyldt ved, at alle gyllebeholdere er overdækket.
Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at den ansøgte produktion overholder kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med hensyn til ammoniakemission.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedrørende indretning af slagtesvinestaldene og overdækning af gylletankene.

8.2 Påvirkning af naturområder

Beskrivelse

Påvirkning af naturområder

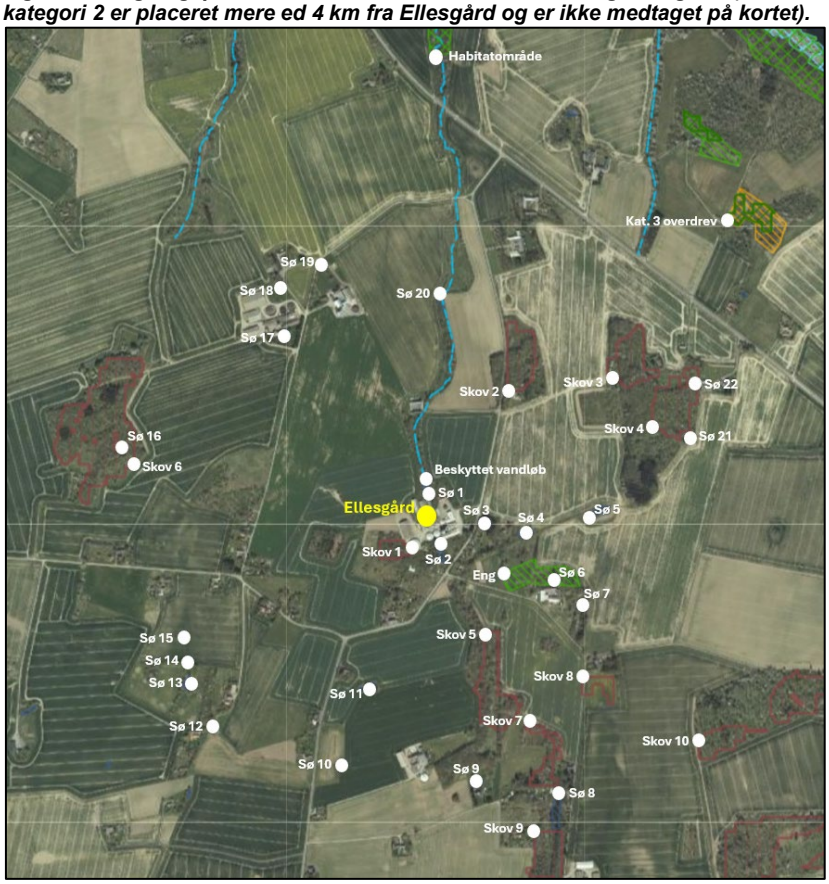
Ammoniakemissionen fra produktionen på Ellesgård bevirker, at omkringliggende arealer påvirkes med nedfald af ammoniak. Den samlede ammoniakemissionen fra det samlede anlæg reduceres i ansøgt drift i forhold til nudrift og 8 års-drift og der sker således ikke en merpåvirkning af områderne omkring Ellesgård. Til de nærmeste områder er der i stedet en reduceret påvirkning.

I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i Figur 4.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabellen.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Figur 7. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Ellesgård. (Nærmeste kategori 2 er placeret mere ed 4 km fra Ellesgård og er ikke medtaget på kortet).

Tabel 11. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Ellesgård.

Naturtyper	**Målepunkt**	**Totaldeposition (kg NH_3-N/år)**	**Merdeposition Nudrift (kg NH_3-N/år)**	**Merdeposition 8-års drift (kg NH_3-N/år)**
Kategori 1-natur	Habitatområde	0,0	0,0	0,0
	Habitatnatur	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev	0,1	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Overdrev	0,2	0,0	0,0
	Skove gammel skovjordbund	0,2 – 9,7	-3,8 - 0,0	-3,8 - 0,0
Anden natur	Søer	0,1 – 22,3	-2,7 - 0,0	-2,7 - 0,0
	Eng	1,6	-0,1	-0,1
	Beskyttet vandløb	6,6	-0,1	-0,1

*) *Alle beregningspunkter for såvel udvidelse som eksisterende produktion kan ses udspecificeret i bilag 2*

Kommunens bemærkninger og vurdering

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur
Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur
Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur
Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Kategori 1-natur

Der er ca. 1,2 km m fra Ellesgård til nærmeste Natura 2000-område og ca. 1,2 km til nærmeste kategori 1-natur mod nord. Nærmeste Natura 2000-område er habitatområde H213 Randkløve Skår. Depositionen på området fra Ellesgård er beregnet til 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev beliggende ca. 4,4 km sydvest for Ellesgård, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Ellesgård på 0,2 kg N/ha/år. Idet produktionen på Ellesgård således påvirker kategori 2-naturarealer med en totaldeposition under 1 kg N/ha/år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Der er udpeget 10 kategori 3 skove med gammel skovjordbund indenfor 1.000 m af Ellesgård. Den nærmeste skov er placeret umiddelbart sydvest for staldanlægget i en afstand af ca. 5 m fra den ene gyllebeholder. Depositionen til skoven reduceres med 3,8 kg N/ha/år i forhold til nudrift og til 8-års drift.

Anden natur

Der er placeret en eng ca. 220 m sydøst for Ellesgård. Depositionen til engen reduceres med 0,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og til 8-års drift.

Der er beregnet ammoniakdeposition til søer placeret indenfor ca. 1.000 m Ellesgård. Den nærmeste er placeret umiddelbart op til staldanlægget. Til de nærmeste søer til stalden beregnes en reduceret deposition på 0,1 til 2,7 kg N/ha/år i forhold til nudrift og til 8-års drift.

De fleste søer og vandhuller beliggende i eller ved landbrugsarealer er næringsrige søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ellesgård er beliggende ca. 1,2 km fra nærmeste Natura 2000-område N213 Randkløve Skår. Som det fremgår af tabellen, er ammoniakpåvirkningen til område placeret i på Natura 2000-området beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler om beskyttelse af naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemsstaterne til at sikre en streng beskyttelse af de dyrearter, der er opført på habitatdirektivets bilag IV, inden for deres naturlige udbredelsesområde. Beskyttelsen omfatter blandt andet, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, blandt andet gennem det nationale overvågningsprogram for vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse, hvis det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, der er optaget på bilag IV, i alle livsstadier.

Af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrbrug fremgår det, at kommunen ved behandlingen af en ansøgning skal vurdere, om der inden for 300 meter fra produktionsanlægget findes naturområder, som kan udgøre levesteder for bilag IV-arter, eksempelvis søer, moser eller lysåbne naturarealer, og om der er registreret forekomst af sådanne arter.

Bornholms Regionskommune har gennemgået registreringer i de tilgængelige databaser, herunder Arter.dk og Naturbasen. Inden for 300 meter fra produktionsanlægget på Ellesgård findes en sø, hvor der er registreret grøn frø. Grøn frø er ikke en bilag IV-art, men søen kan potentielt udgøre levested for padder, herunder arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Inden for 1.000 meter fra produktionsanlægget findes flere søer og dermed potentielle levesteder for padder. Der er imidlertid ikke registreret bilag IV-arter inden for 1.000 meter fra produktionsanlægget.

Kommunen har på den baggrund vurderet, om den ansøgte drift kan påvirke potentielle yngle- og rasteområder for bilag IV-arter. Der er herved særligt lagt vægt på søen inden for 300 meter fra produktionsanlægget samt den beregnede ammoniakpåvirkning af denne.

På baggrund af de foreliggende oplysninger om områdets naturforhold og den beregnede ammoniakpåvirkning vurderer Bornholms Regionskommune, at den ansøgte drift ikke vil medføre en påvirkning, som kan beskadige eller ødelægge potentielle yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter.

Kommunen vurderer samlet, at projektet ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter eller påvirke den økologiske funktionalitet for sådanne arter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Miljøteknisk redegørelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle, veterinærmedicin, olie.

Mulige uheld med pesticider: Der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til fortank og gylleholder/lagune eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der er risiko for punktforurening ved spild.

Mulige uheld med veterinær medicin: Der er risiko for punktforurening, hvis veterinærmedicin håndteres lemfældigt.

Minimering af risiko for uheld
Gylleudslip: Forebygges ved at overvåge pumpning af gylle fra stalde til forbeholder og videre til gylletanke. Der er etableret volde i forbindelse med fortank for at forhindre udslip fra fortank i at løbe til sø og vandløb.

Forebygges med opsyn samt anvendelse af sugekran ved påfyldning af gyllevogn. Herudover opmærksomhed ved udkørsel.

Beholdere tilses dagligt.

Når gyllen køres ud, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Dieselolie: Olietanke står på fast og uigennemtrængeligt gulv uden afløb.

Rengøringsmidler: Der anvendes kun godkendte midler.

Rengøringsmidler og desinfektionsmidler håndteres korrekt og oplagres på fast bund.

Pesticider: Kemikalier og pesticider opbevares i kemikalierum, der har støbt bund og er uden afløb.

Veterinærmedicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved altid at opbevare veterinærmedicin på korrekt; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen. Evt. medicinrester leveres retur til dyrlæge eller apotek.

Minimering af gene og forurening ved uheld
Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletanke, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod søer/vandløb.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Bornholms Regionskommunes miljøafdeling.

Sker der tilsvining af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag.

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevognen enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gylleafløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballer. Der tages kontakt til kommunens Teknik og Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed)

Olie: Ved oliespild fra dieseltank eller maskiner opsuges spild med f.eks. savsmuld eller kattegrus. Olietankene er underlagt lovgivning. Tankene står på fast bund, hvor evt. olielækage er synlig. Ved spild fra olietank spredes ligeledes sugende materiale, som opsamles og afleveres på modtagestation.

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Medicin: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommunes miljøafdeling.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved uheld.

Strømafbrydelse, generelt
Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse.

Alarmanlæg og nødopluk er lovpligtig i stalde med mekanisk ventilation. Det er desuden vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand.

Strømafbrydelse, Ellesgård

For Ellesgård gælder:

Ventilation: Der er nødopluk, der sikrer et luftskifte i staldene. Ved strømsvigt i varmeperioder vil nødopluk blive suppleret med åbning af døre og vinduer for at sikre et tilstrækkeligt luftskifte.

Vand: Pumpning af vand er uafhængig af strøm (offentlig vand)

Foder: Udfodring sker automatisk og er afhængig af strøm.

Nødstrømsanlæg opstartes ved længere strømsvigt.

Udbringning af husdyrgødning

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning
Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene ”Gener fra husdyrbruget” og ”Ammoniak og Naturpåvirkning”, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle
Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene " Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning
- Der udføres lovpligtig beholderkontrol.
- Tanke tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Gyllen opbevares i gylletanke

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer, derfor at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning
1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.
Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:
- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen.

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:
- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder.
- Handlingsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Miljøteknisk redegørelse

Management og egenkontrol

- Forbrug af råvarer opgøres kvartalsmæssigt ifm. udarbejdelse af E-kontrol
- Foderblandinger optimeres mindst én gang årligt af foderkonsulent
- Forbrug af vand og energi følges kvartalsmæssigt og opgøres min. én gang årligt ifm. årsregnskab
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Der er dyrlægebesøg hver måned/iht. lovgivning på området
- Ejer og medarbejdere deltager i relevante efteruddannelseskurser og erfagrupper
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan

- Der er 5 års beholderkontrol
- Gyllepumpning overvåges
- Der er egenkontrolprogram for dyrevelfærd. Programmet følges op ifm. dyrlægebesøg og kontrolleres ifm. Danish kontrol hvert 3. år
- Der gennemføres egenkontrol ift. "Branchekode for foderhygiejne"
- Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af forholdsregler ifm. uheld

Ellesgård er desuden, som leverandør til Danish Crown, omfattet regelsættet ”Code of Practice”.

Dokumentation

- Gødningsplan
- Foderoptimeringer og analyser
- Produktionsrapporter
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Beholderkontrol

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder og dyr
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

12 BILAG

Bilagsoversigt:

1. Produktionsareal ansøgt drift, nudrift og 8. års drift
2. Beregningspunkter i forhold natur
3. Beredskabsplan for Ellesgård
4. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring, og kommunens bemærkninger

Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift, nudrift og 8 års drift

Bilag 2. Beregningspunkter for natur ved ansøgt drift på Ellesgård

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Beskyttet vandløb N	Kategori 3	Ansøger	0	V	-0,1	-0,1	6,6
Sø 22	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2
Sø 21	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,3
Sø 20	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2
Sø 19	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 18	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 17	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2
Sø 16	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 15	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2
Sø 14	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2
Sø 13	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 12	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 11	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2
Sø 10	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 9	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 8	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1
Sø 7	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,4
Sø 6	Kategori 3	Ansøger	0	V	-0,1	-0,1	0,7

Sø 5	Kategori 3	Ansøger	0	V	-0,1	-0,1	1,0
Sø 4	Kategori 3	Ansøger	0	V	-0,2	-0,2	2,3
Sø 3	Kategori 3	Ansøger	0	V	-0,5	-0,5	5,5
Sø 2	Kategori 3	Ansøger	0	V	-2,7	-2,7	7,0
Sø 1	Kategori 3	Ansøger	0	V	-0,3	-0,3	22,3
Skov 10	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,2
Skov 9	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,2
Skov 8	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,3
Skov 7	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,4
Habitatnatur N	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1
Overdrev NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,2
Overdrev SV	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0
Habitatområde N	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1
Eng SØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	-0,1	-0,1	1,6
Skov 6	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,4
Skov 5	Kategori 3	Ansøger	0	S	-0,1	-0,1	1,0
Skov 4	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,6
Skov 3	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,7
Skov 2	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,9
Skov 1	Kategori 3	Ansøger	0	S	-3,8	-3,8	9,7

Opdateret 2026 _____

Opdateret 2027 _____

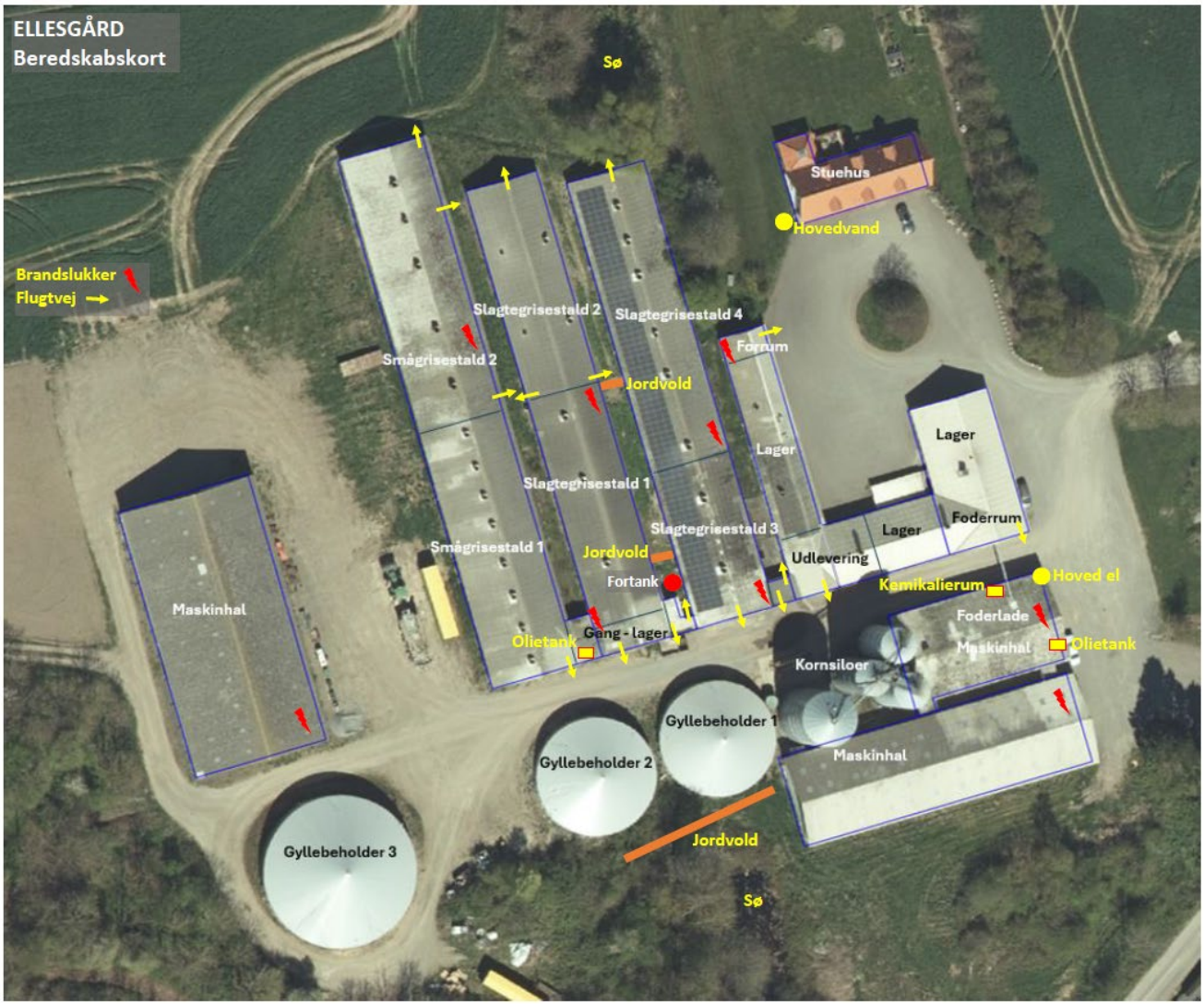
Opdateret 2028 _____

Beredskabsplan

Ellesgård, Kirkebyvej 39, 3751 Østermarie

Telefonliste	**Brand** - instruks	**Overløb af gylle** - instruks	**Kemikalier, oliespild** - instruks	**Stophaner og hovedafbrydere**	**Strømsvigt** - instruks	**Personskade** - instruks
Brandvæsen 112 Ambulance 112 Lægevagt 1813 Miljømyndighed 112 Helle Thers 56922074 Landbocentret 56907800 Dyrlæge Ø-vet 40216072 Elektriker 56949090 Ventilation 56949090 Smed/VVS 23713574 Jacob 21468439	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget Kontakt Jacob 21468439 Start rednings- og slukningsarbejde, hvis forsvarligt: • Evakuer dyr • Fjern olie, trykflasker, gødning og kemikalier Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer. Modtag brandvæsenet og udlever kortmaterialet. Oplys om: • Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed • Hvor det brænder og omfang • Hvor der er adgangsveje	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, sø eller drikkevandsboring Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Jacob 21468439 Forstærk opdæmning/vold, hvis der er risiko for at gylle løber mod sø og vandløb. Ekstra opdæmning kan evt. foretages med jord, halm-baller ol. afhængig af mængden af gylle. Er gyllen løbet til sø skal der laves en opdæmning af vandløbet med en bigballe. Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Ved større udslip af kemikalier og olie RING 112 – oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Jacob 21468439 Kontakt miljømyndighederne. Forsøg opdæmning for at undgå, at udslip løber i dræn, grøft eller vandløb. Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art. Anvend savsmuld eller kattegrus til opsug af mindre spild. Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Vand Hovedstophane er placeret i brønd ved stuehus. Elektricitet Hovedafbryder er placeret i foderlade / maskinhal. Kontakt Jacob 21468439	Ved strømsvigt vurderes om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme. Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben. Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning). Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Kontakt Jacob 21468439 Ved strømsvigt på over ca. 1/2 time, ring til Trefor og forhør om varigheden af udfaldet. Tlf nr. 5693 0950.	RING 112 – oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje Yd almindelig førstehjælp. Førstehjælpsudstyr er placeret ved forrum til staldene. Kontakt lægevagten ved mindre personskade. Kontakt Jacob 21468439 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk.

BEREDSKABSKORT - VEND

ELLESGÅRD
Beredskabskort
Sø
Stuehus
Hovedvand
Brandslukker
Flugtvej
Slagtegrisestald 2
Slagtegrisestald 4
Forrum
Smågrisestald 2
Jordvold
Lager
Lager
Slagtegrisestald 1
Slagtegrisestald 3
Lager
Foderrum
Smågrisestald 1
Jordvold
Udlevering
Fortank
Kamikalierum
Hoved el
Maskinhal
Foderlade
Gang - lager
Olietank
Maskinhal
Olietank
Kornsiloer
Gyllebeholder 1
Gyllebeholder 2
Maskinhal
Jordvold
Gyllebeholder 3
Sø

Bilag 4. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden 19. august til 30. september 2026 modtaget 3 skriftlige henvendelser. Disse er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til de enkelte punkter.

Ansøger har haft høringssvarene til udtalelse og har via sin konsulent indsendt bemærkninger hertil.

Henvendelse 1
Ejeren af Kirkebyvej 32, Østermarie har fremsendt følgende:
”

Tak for muligheden for at afgive bemærkning til miljøgodkendelsen af Ellesgårds ansøgning om at få deres eksisterende husdyrs produktion godkendt efter en ny model, som hedder stipladsmodellen. det er en skør opgave at blive stillet. i brevet fra kommunen står der, at vi bliver hørt, fordi det kan give lugtgener, men i kommunens udkast til godkendelse står der, at lugtgenerne reduceres, idet gylletankene bliver overdækket og fordi flex Gruppen udleder mindre ammoniak,end kun slagtegrise.

Derfor må jeg forholde mig til det med sund fornuft og Google mig til viden om, hvad I beder mig afgive bemærkning til.

Jeg kan forstå, at stipladsmodellen giver mulighed for, at Ellesgård fremadrettet kan ændre i deres bestand, sålænge de holder sig inden for ammoniak grænserne. Da de samtidig nedsætter udledningen af ammoniak ved at dække tankene til, giver det mulighed for, at de kan udvide deres bestand uden yderligere godkendelse. Denne fremtidaudsigt mener jeg er problematisk,da Bornholms natur lider under øens massive svineavl. Jeg har personligt oplevet at blive syg efter at have spist ramsløg, plukket ved et vandløb i Østermarie. Formentligt fordi jorden var forurenet fra svineavl. Vi oplever ofte den heftige stank af gylle og ammoniak.

Dyreetiske undrer det mig, at godkendelsen ikke forholder sig til det forhold, at Ellesgård søger om at holde smågrise sammen med slagtegrise. Igen , jeg aner jo intet om det. Men min sunde fornuft siger mig at 'små grise' sammen med 'store grise ', er en dårlig kombination.

Jeg håber, at mine bemærkninger kan bidrage til, at godkendelsen revurderes således at der også inddrages en langsigtet og en dyrevelfærds- betragtning af konsekvenserne ved at give tilladelse efter stipladsmodellen.

”

Henvendelse 2
Ejeren af Risevej 7a, Østermarie har fremsendt følgende:
”

Jeg kan på ingen måde anbefale en udvidelse af svineproduktionen eller en øget produktion af gylle.

Begrundelse:
Den nuværende politiske linje peger i den stik modsatte retning. Regeringen ønsker, med opbakning fra Venstre og De Konservative, at reducere den danske svineproduktion, som i dag er på omkring 30 millioner grise årligt. Samtidig pålægges landbruget enorme økonomiske byrder, herunder betalingen for at transportere CO2 fra biogasanlæg med specialbyggede lastbiler og tankskibe til udtjente olieborehuller i Nordsøen.

Senest er der stillet forslag om et nyt miljøpoliti på 200 mand – en regning, der ligeledes forventes at lande hos landmændene, og hvor lovovertrædelser kan straffes med op til 6 års fængsel. Man kan frygte, at Statsminister Mette Frederiksen beordrer politiet med skarpladte pistoler til at overvåge genstridige landmænd, som må se på, at deres livsværk og svineproduktion bliver flået fra hinanden af specialuddannede folk, der smider grisene i containere for at køre dem til forbrænding. Det var uhyggeligt iagttagbart det, der skete med den danske minkproduktion.

Den økonomiske fremtid for landbruget ser ekstremt sort ud. Når jorden udtages og ikke længere må gødes, mister den sin værdi, og staldene kommer til at stå tomme. Det vil få banker og kreditforeninger til at kræve

lånene indfriet, hvilket vil drive de ellers slidsomme landmænd i en uundgåelig konkurs – særligt med en svinepris helt nede på 6 kr. pr. kg.

Regeringen har reelt nedlagt det traditionelle Landbrugsministerium og overladt styringen til Skatteministeriet, som nu skal forsøge at beregne nedsatte ejendomsskatter på de forringede ejendomme, alt imens landmændenes indkomstskat forsvinder. Konsekvensen bliver, at de danske forbrugere i fremtiden må vænne sig til at købe udenlandske fødevarer fra f.eks. Sydamerika, hvor produktionsomkostningerne er lavere, timelønnen mindre, og bureaukratiet er til at overse.
"

Regionskommunens kommentar og vurdering til bemærkninger modtaget i høringsperioden

Bornholms Regionskommune har gennemgået de fremsendte bemærkninger til forslaget om §16a-miljøgodkendelse til Ellesgård. Regionskommunens bemærkninger fremgår nedenfor.

Henvendelserne omhandler blandt andet stipladsmodellen, muligheden for fleksibel produktion af smågrise og slagtegrise, lugt og ammoniak, påvirkning af naturen, dyrevelfærd samt mere overordnede forhold omkring udviklingen og reguleringen af dansk griseproduktion.

Henvendelse 1 – Kirkebyvej 32
Henvendelsen vedrører navnlig stipladsmodellen, mulighederne for fremtidige ændringer i produktionen, påvirkning af natur og omgivelser samt dyrevelfærd i forbindelse med den ansøgte flexgruppe med smågrise og slagtegrise.

Stipladsmodellen og produktionens omfang
Bornholms Regionskommune bemærker, at der ikke søges om at opføre nye stalde eller udvide det eksisterende staldanlæg eller produktionsareal på Ellesgård. De eksisterende stalde og det samlede produktionsareal på 2.464 m² forbliver uændret.

Stipladsmodellen indebærer, at miljøgodkendelsen tager udgangspunkt i staldenes produktionsareal, dyretype og staldsystem frem for et bestemt antal producerede grise pr. år, som det tidligere var almindeligt at godkende efter.

En godkendelse efter stipladsmodellen giver dermed en større fleksibilitet i den løbende produktion inden for de eksisterende og godkendte produktionsarealer. Den giver ikke i sig selv mulighed for at udvide staldanlægget eller produktionsarealet. En eventuel senere ændring eller udvidelse skal vurderes efter de regler, der gælder for den pågældende ændring.

De miljømæssige beregninger i godkendelsen er foretaget på baggrund af det ansøgte produktionsareal og den anvendelse af staldene, der giver den største beregnede miljøpåvirkning. Beregningerne viser, at de gældende krav til blandt andet lugt og ammoniak er overholdt.

Flexgruppe med smågrise og slagtegrise
En flexgruppe med smågrise og slagtegrise betyder ikke, at smågrise og store slagtegrise skal gå sammen i samme sti.

Staldene på Ellesgård er opdelt i sektioner. En sektion i smågrisestalden fyldes med et hold smågrise, som efter en periode flyttes samlet videre til en sektion i slagtegrisestalden. Betegnelsen smågrise anvendes om grise fra ca. 7-30 kg, mens slagtegrise er grise fra ca. 30 kg og frem til slagtning.

Flexgruppen giver mulighed for, at grisene kan flyttes mellem staldafsnittene ved en lavere eller højere vægt end de normale vægtintervaller. Der er således tale om fleksibilitet i anvendelsen af de eksisterende staldsektioner og ikke om, at små og store grise skal opstaldes sammen.

Ved miljøberegningerne anvendes den dyretype inden for flexgruppen, som medfører den største beregnede emission. For de pågældende stalde er beregningerne derfor foretaget ud fra den miljømæssigt mest belastende anvendelse.

Dyrevelfærd reguleres efter anden lovgivning og er ikke et selvstændigt vurderingskriterium ved regionskommunens afgørelse efter husdyrbrugloven. Bemærkningerne om dyrevelfærd giver derfor ikke anledning til ændringer i miljøgodkendelsen.

Teltoverdækning, ammoniak og natur
Teltoverdækning af de tre gyllebeholdere indgår som et miljøtiltag i ansøgt drift. Teltoverdækningen reducerer ammoniakfordampningen fra opbevaringen af husdyrgødning og begrænser samtidig lugt fra gyllebeholderne.

Effekten af teltoverdækningen indgår i beregningen af husdyrbrugets samlede ammoniakemission. Samlet reduceres den beregnede ammoniakemission fra husdyrbruget i ansøgt drift.

Regionskommunen har som led i behandlingen af ansøgningen foretaget beregninger og vurderinger af husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af omkringliggende naturområder. Beregningerne viser, at de gældende krav er overholdt.

På den baggrund vurderer regionskommunen, at det ansøgte ikke medfører en væsentlig påvirkning af ammoniakfølsom natur. Regionskommunen har desuden vurderet forholdet til Natura 2000-områder og bilag IV-arter og vurderet, at det ansøgte ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arters yngle- og rasteområder.

Bemærkningen om oplevet sygdom efter indtagelse af ramsløg fra området giver ikke grundlag for at fastslå en sammenhæng med griseproduktion eller med driften af Ellesgård og ændrer derfor ikke regionskommunens miljømæssige vurdering af det ansøgte.

Henvendelse 2 – Risevej 7a
Henvendelsen indeholder en række overordnede bemærkninger om dansk landbrugspolitik, den fremtidige størrelse af den danske griseproduktion, CO_2-håndtering, miljøkontrol, økonomiske rammevilkår for landbruget, jordudtagning, ejendomsværdier og fremtidig fødevareproduktion.

Bornholms Regionskommune bemærker, at afgørelsen om Ellesgård skal træffes på grundlag af husdyrbrugloven og de regler, der gælder for behandlingen af den konkrete ansøgning.

Regionskommunen skal således tage stilling til, om den ansøgte drift på Ellesgård kan gennemføres inden for de gældende miljømæssige krav, herunder krav vedrørende lugt, ammoniak, natur, støj og øvrige påvirkninger af omgivelserne.

Der er i den konkrete sag ikke tale om opførelse af nye stalde eller udvidelse af det eksisterende staldanlæg eller produktionsareal. Ansøgningen vedrører godkendelse af den eksisterende griseproduktion efter de gældende regler samt mulighed for fleksibel anvendelse af eksisterende staldafsnit til smågrise og slagtegrise. Teltoverdækning af de tre eksisterende gyllebeholdere indgår desuden som et miljøtiltag i ansøgt drift.

Det midlertidige stop for konventionelle svinestalde
Det midlertidige stop vedrører etablering og udvidelse af konventionelle svinestalde. Da ansøgningen på Ellesgård vedrører den eksisterende produktion i de eksisterende stalde og hverken indebærer etablering af nye stalde eller udvidelse af det eksisterende staldanlæg, er den konkrete ansøgning ikke omfattet af det midlertidige stop.

De øvrige overordnede landbrugspolitiske og samfundsøkonomiske forhold, der er anført i høringssvaret, indgår ikke som kriterier i regionskommunens konkrete vurdering efter husdyrbrugloven og kan derfor ikke tillægges betydning for afgørelsen om miljøgodkendelse af Ellesgård.

Samlet vurdering af høringssvarene
Bornholms Regionskommune har gennemgået de indkomne høringsbemærkninger. Bemærkningerne giver anledning til ovenstående præciseringer af blandt andet stipladsmodellen, flexgruppen og den konkrete ansøgnings omfang, men giver ikke anledning til ændringer i regionskommunens miljømæssige vurdering eller i miljøgodkendelsen